

teldienaars naar
in de Koestraat

pas aangesteld
psalmen op aan-
k uit dankbaar-
r ook zeer zeker
or deze muziek-
door de bekende

gelist der Groot-
om zijn Psalm-
maken. Iets wat
ederland gedaan
kte orgelmuziek
og gaan in een
in Uitg. „Nederl.

659 de aandacht
Psalmfantasien,
aan uitstekende
roken.

tevens te zien,
ormeerden tegen-
ziek, ophief. De
ek's tijd, hadden
felijk is en wel-
n de kunst stuk
nk en de kleur.
er Gereformeer-
t met een „onze
ichterlijk op dat
hun verzet toe-
id", lijdt in niet
stheid".

van de kansels
gelspel, was nu
bedorven atmos-
uiveren van de
le, die haar ver-

veredeling had
adelde tot het
der geen enkel
el te bekennen,
aar „der conste

RIKA

logical Schools".

elijk gaarne de
ind geniet breed
meedoogen zie-
landje neer als
American Asso-
Ve kunnen hier
nenwerken. Dat
van ons leeren.
we geen moeite
als het wezen
ve een eind op
lopen het theol-
sche meer te regu-
scheppen. Dat
beilijkheden op-

of Theological
orpen naar hel-
onderwijs aan
en gemeten. Het
van „accredited
kan komen, kan
niet op die lijst
ictu, niet wil
1.

heel en al neu-
men op de vol-
de „Association"
ches of Christ
„Preaching Mis-
n het werk der
werkt de „As-
sational Council
en met de „In-
modern". De As-
neutraal.

t men de „Asso-
et Noord-Ooster-
ndering te Prin-
ferentie ter be-
het onderwijs

boven geloofs-
end eens dat de
lere godsdienst-
Toch gevoelde
tegenwoordige
n. Wat het was
luidelijk aange-
te doen.

leiding van den
n Theologische
lford, van den

„Board of Education" van de „Northern Baptist Convention" een lezing over den algemeenen toestand van het hooger onderwijs. De kleinere kerkelijke colleges hebben het, zoo bewees hij met de stukken, moeilijk te verduren. Ze worden eigenlijk door de groote staatsuniversiteiten verdrongen. Toch kan men in de staatsuniversiteiten niet veel godsdienst invoeren. Hij wilde dus de kleine kerkelijke scholen samensmelten in enkele grootere scholen.

Dr John A. Mackay, president van Princeton Seminary, zag den toestand ook donker in. Voor hem scheen het hoofdmiddel ter verbetering te bestaan in de versterking der theologische scholen. Ook verheugde hij zich in het feit dat men aan Princeton Universiteit (niet de theologische school) een leerstoel voor den godsdienst wil oprichten.

Dr William F. Sunday, een Luthersch predikant van New-York, wilde allen nadruk leggen op de opvoeding in het huisgezin. Hem werd gevraagd, of hij ook iets kon vertellen van de „Missouri Synod" Luthersche Kerk, die er Christelijke scholen op na houdt. Hierop gaf hij ten antwoord dat hij er natuurlijk wel van had gehoord, maar dat hem zoiets als aparte Christelijke scholen niet interesseerde. De democratische idee van de scheiding van school en staat eischte nu eenmaal de publieke lagere school.

In den namiddag presideerde Principal Richard Davidson van het Emmanuel College (theologische school) in Toronto, Canada. Het onderwerp voor bespreking was zoo typisch Amerikaans dat ik niet kan nalaten het even in het Engelsch neer te schrijven: „Are religious Values Adequately Represented in Public Education"? Men pleegt nog al veel van religious values te spreken onder ons. „Religieuze waarden", wat voor dingen zijn dat nu eigenlijk? Dat weet niemand; en daar vraagt ook niemand naar. Het zou onfatsoenlijk zijn daar in het publiek over na te vragen. Toch werd er den geheelen middag over ge-ooreed.

Dr F. Ernest Johnson van de „Federal Council of Churches of Christ in America" gaf een inleiding over het bovengenoemde onderwerp. Wat hij te zeggen had, ben ik nu, helaas, vergeten. Ik haast mij dus het werkelijk nieuwe voorstel van dr H. Paul Douglass, redakteur van het grootsch opgezette linksch moderne kwartaalschrift „Christendom" door te geven. Hij zag de religieuze waarden werkelijk bedreigd in de publieke school. Er moest iets gedaan. Er moest, meende hij, een samenwerking komen tusschen de kerken, in het bijzonder de predikanten, en de „community spirit". Dat is weer iets geestelijks, waar mijn arme Nederlandsche lezers, naar ik vrees, niet al te veel van weten. Is daar ook zoo iets als de geest van Zierikzee of de geest van Enumatil? Ik meen van wel. Nu, zoo is er ook een „community spirit". Deze „community spirit" komt dan tot uitdrukking in de publieke school. De onderwijzers in die publieke school zijn immers zelf ook door de „community spirit" beziel. Als de predikanten en de kerken nu die „community spirit" eens goed van den godsdienstigen geest konden doordringen, kon er nog veel gedaan om de „religieuze waarden" in de publieke school te behouden of in te dragen.

Er was dus veel te genieten des morgens en des middags. Toch was de hoofdschotel voor den avond bewaard. De avondvergadering had plaats onder leiding van Dean Luther A. Weigle, van de Yale Divinity School. De relativiteitsidee was des daags reeds veel hulde gebracht; des avonds echter mochten we Dr Albert Einstein zelve voor ons zien optreden. Neen, gelukkig niet om over de relativiteit in de physica te spreken. Men zegt hier gewoonlijk dat er maar zes menschen ter wereld zijn die Einstein begrijpen als hij over de relativiteit in de physica spreekt of schrijft. Zijn onderwerp was ditmaal echter „Onderwijs en Vrijheid". Hij wees op het groote voorrecht dat men in een democratisch land als Amerika heeft in vergelijking met Duitschland. Na hem sprak dr Thomas Mann, beroemd romanschrijver, die Duitschland heeft verlaten om Hitler's wil. Zijn onderwerp was „Christianity and Democracy", en zijn belooft was anti-dictatoriaal.

Dus zaten we den geheelen dag, niet als afgevaardigden, want Westminster Seminary is een van die achterlijke scholen die niet mee willen doen, om het alles aan te hooren. Dr van Dusen van Union Seminary te New-York was eigenlijk de enige, die wist den spijker op den kop te slaan. Hij zei dat alle onderwijs op God gericht moest wezen. Er was niets neutraal. Op het onderwijsgebied zoowel als elders ging het om verschillende wereldbeschouwingen. Toch wist ook hij geen uitweg; immers als door en door modern theoloog heeft hij eigenlijk geen God die iets kan samenbinden. Dus liep alles op flasco uit. De relativiteitsidee in de theologie, ingevoerd te Princeton niet door Einstein, maar door den vorigen president, J. Ross Stevenson, en doorgevoerd door den tegenwoordigen president, dr Mackay, vierde ook nu weer hoogtij.

Dr C. VAN TIL.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

L. S.

De quaestor van de Generale Synode van Amsterdam (1936) brengt ter kennis van de Kerken en haar Deputaten, dat de rekening van genoemde Synode op 1 Augustus a.s. zal worden afgesloten; alle vorderingen moeten voor dien datum bij hem zijn ingekomen, terwijl hij tevens dringend verzoekt de nog achtergebleven stortingen vóór dienzelfden termijn te doen plaats vinden. Na 1 Augustus zullen door hem geen betalingen meer worden gedaan, maar komen alle uitgaven op de rekening van de Synode van Sneek.

De Quaestor v.n.:

K. DIJK.

Zwolle.

Giro-nummer van de Synode: 293 195.

Candidaten-overvloed.

De Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Ternaard, bezwaard over den gang van zaken in onze kerkelijke wereld met, en mede ten gevolge van het optreden van het Comité „Overvloed van werk en werkkrachten", ja bezwaar hebbende tegen deze abnormale onkerkelijke nevenacties als zoodanig, hoe ook met anderen goede bedoeling, initiatief en ijver op zich zelf waardeerd, verzoekt (na 2 jaar tenslotte rechtstreeks en zelfstandig) de Generale Synode:

1. een dringend woord te doen uitgaan tot veel meerdere en meer algemeene activeering van kerkeraden van grootere en kleinere gemeenten, van meerdere vergaderingen en deputaten voor hulpbeh. kerken en kerkvisitatie, opdat meerdere predikantsplaatsen gesticht worden, nog vele vacante kleine kerken een Dienaar des Woords kunnen beroepen en zoo vele Cand. en Hulpredikers in het ambt gesteld worden en overvloed van arbeid in en buiten onze kerken geschiede, ambtelijk en te beter geschiede.
2. (Verzoekt) het initiatief te nemen tot en leiding te geven aan een radicale steunregeling in (de oude) kerkelijke banen, waarbij ook via een sterke Generale Kas de door meerdere grootere en financieel sterkere kerken, sterke classes en provincies de zwakkere meer meehelpen, opdat nood- en wan-toestanden worden voorkomen en eventueel weggenomen.

Namens den Kerkeraad van de Geref.

Kerk van Ternaard:

(w.g.) Ds IJ. NAUTA, Praeses.

„ A. BOUMA, Scriba.

(Ingezonden, Redactie.)

II PERSSCHOUWII

Afmattingsmanoeuvres of -pogingen.

Ds Boeijsing schrijft in „Haarl. Kbl.":

Prof. Hepp nam in „Credo" over wat ik in ons nummer van 20 Mei schreef over het voorstel der classis Assen om zonder meer het promotie-recht aan de Theologische School toe te kennen. Hij zelf voegde daaraan nog iets toe, dat een verklaring gaf van den titel die hij boven het geheel plaatste: „Afmattingsmanoeuvres".

Ditzelfde woord, tusschen aanhalingsteekens, zet nu Prof. Schilder boven een artikel in „De Reformatie" en dan steekt hij van wal: „Het titelwoord is ontleend aan „Credo", welk blad daarin een door Ds A. M. Boeijsing in „Haarlemach Kerkblad" gebezigd woord („afmattingspogingen") verscherpt".

Ik stel er prijs op Prof. Schilder te doen weten, dat hij dit woord in mijn artikel niet heeft kunnen vinden; ik heb zoo'n woord niet gebruikt, omdat dit aan de classis Assen min of meer oneerlijke methodes zou toeschrijven. En daartoe heb ik het recht niet.

Ik dank ds B. hartelijk voor deze opmerkingen. Toen ik schreef had ik zijn artikel niet bij de hand, wel dat van prof. Hepp. Ik ben blij, dat ds B. met mij van oordeel is, dat zelfs het minder scherpe, laat staan het scherpere woord (van prof. Hepp) de classis onrecht doet. Op de plaats waar ik schrijf, heb ik ook „Credo" niet bij de hand. Ik kan dus niet meer nagaan, of prof. Hepp een onjuiste weergave van ds B.'s meening gaf, dan wel of ik die weergave verkeerd heb opgevat. In ieder geval ben ik ds B. dankbaar, en is een eventuele fout van ons blad hiermee wel hersteld.

Voorts merkt ds Boeijsing op:

Ik heb alleen er op gewezen dat het synodaal rapport van 1936 het onverantwoord zou achten als de synode reeds thans weer onze kerken zonder noodzaak ging bloot stellen aan een heftigen strijd als een zestal jaren geleden over dit punt in onze kerken is gevoerd.

Van het voorstel van Assen is zulk een nieuwe strijd ongetwijfeld te verwachten. Daarom heb ik het, mede om de onrust die er reeds is, niet verstandig geacht er reeds nu weer mee te komen.

Op dat argument van bestaande onrust antwoordt nu Prof. Schilder: „Zeker, er is al onrust genoeg. Maar waarom moet Kampen wachten tot dat er rust is? En wat heeft men (Assen. B.) misdaan? Blijkens artikel 141, acta 36, moet te Sneek toch gerapporteerd worden ten aanzien van de vraag, of er door onderling overleg een regeling of schikking kan worden gevonden. Een van beide: het antwoord zal bevestigend of ontkennend zijn. Is het bevestigend, dan komt de zaak van zelf aan de orde (maar in een heel anderen

vorm dan waarin Assen ze aanhangig heeft gemaakt. B.). Is het ontkennend, dan ligt de weg voor nadere bespreking dadelijk open". (Hier ziet Prof. Schilder een opening, die ik met geen mogelijkheid kan ontdekken, want de beperkte opdracht van de synode van Amsterdam wil het juist daarbij laten; wordt zulk een schikking of regeling niet gevonden, dan is naar den geest van deze synode voorloopig alles weer van de baan. Natuurlijk heeft elke kerkeraad of classis of particuliere synode formeel het recht om te allen tijde de heele zaak opnieuw weer aan te snijden, doch dit reeds nu, hangende het onderzoek, te doen, lijkt me ook nu nog zeer onverstandig. Men bederft daarmee meer dan men goed maakt. B.).

Ik ben 'er niet mee eens. De opdracht van Amsterdam '36 werd juist gegeven naar aanleiding van wat op die synode aan de orde gesteld was: de algemeene vraag hoe het stond met de „genoegzame eenparigheid" inzake dat promotierecht. Die zaak is toen niet verder doorgepraat, omdat men wel eens kijken wilde, of er een middenweg te vinden zou zijn. Blijkt dit zoo, dan is er eenparigheid. Is het anders, dan komt automatisch de zaak weer aan de orde; de opdracht van '36 heeft de debatten, die anders zouden gekomen zijn, opgeschort, maar niet afgesteld.

Tenslotte: elke synode kan weer opnieuw de zaak entameeren. Anders zou met den moker der ontstentenis van genoegzame eenparigheid alles kunnen worden neergeslagen, wat een aantal der afgevaardigden niet wil.

Ds Delleman contra ds Hagen.

Ds Th. Delleman schrijft in „Kralingsche K.bode":

De verantwoordelijkheid der doopleiden ligt daarin, dat God ook met hen Zijn verbond heeft (46). Het is naar de H. Schrift onmogelijk, dat de doop een zinloos teken zou zijn voor hen, die zich later om den eisch des verbonds niet bekommeren (47). Iedere doop is een echte doop, omdat de doop de belofte verzegelt.

Daarom treft dengene, die de belofte des verbonds veracht, de vloek des verbonds. Er zijn kinderen des Koninkrijks, die worden buiten geworpen.

Wanneer deze grondgedachten worden aanvaard, zal men niet langer op een wijze, als nu wel geschiedt, opponeeren tegen de opvatting van tweërlei verkiezing en tweërlei kinderen des verbonds. In het Mei-nummer van „Horizon" schreef Ds Hagen in een recensie van mijn Doopboekje: „De Schrijver gaat dan wel onderscheiden tusschen algemeene en bijzondere verkiezing, en meent daarbij zich op Calvijn te kunnen beroepen, maar dat is wel slecht gedocumenteerd".

Ieder begrijpt, dat ik in dat eenvoudige doopboekje daarvoor geen argumenten beboefde noch mocht aanvoeren.

Ik zou dit echter niet geschreven hebben, als ik niet had mogen verwachten, dat ieder deze opvatting van Calvijn kende, die reeds door Dr Mr Willem van den Bergh in zijn dissertatie: „Calvijn over het Genadeverbond" (1879) gedocumenteerd naar voren is gebracht en den laatsten tijd meer dan eens uitvoerig is verdedigd. (Ik vertrouw daarom dat Ds Hagen zal inzien, dat zijn oordeel over mijn boekje ongegrond is.)

En ik vertrouw, dat ds Hagen in zijn recensies, zoo wel in „Delftsche Kerkbode" als in „Horizon" wat voorzigtiger zal gaan worden, en bedenken zal, dat reeds het karakter van beide bladen daartoe uitnodigt. De theologie staat niet stil, doch moet soms vooruit, soms naar de vadersen terug.

De koek.

Voor de zooveelste maal heeft een kerkbode het over „eenzijdigheid"; we laten dat nu verder maar loopen. Leuk evenwel is de manier, waarop ze nog altijd „geteekend" wordt; zoo b.v. thans door ds H. Veldkamp, Sneek, in „Friesch K.blad":

Er bestaat in onze dagen groot gevaar voor eenzijdigheid, met name ten aanzien van de uitlegging van de Schrift en het formulieren van de waarheid. Men staart zich dan blind op de eene zijde terwijl men vergeet, dat een medaille ook een keerzijde pleegt te hebben, en gaat zoodoende gelijken op Efraim, waarvan een der profeten in treffende beeldspraak zegt, dat het gelijk is aan een koek die niet is omgekeerd. Nu, men weet er alles van, hoe zoo'n koek er uitziet: aan de eene kant niet gaar, en aan de andere kant zwart gebrand. Indien iets duidelijk wordt, dan is het dus wel dit, dat terwijl de eenzijdige mensch op een zijde allen nadruk wil leggen, het droevige resultaat is, dat er van beide kanten tenslotte niets terecht komt, want de zwartgebrande kant is heusch niet appetijtelijker dan de ongere. Aangezien er heel wat gebakerden en ongaren rondloopen, is het noodig dat we telkens weer tegen deze zonde van eenzijdigheid gewaarschuwd worden, en de Schrift doet dat ook herhaaldelijk.

Ik heb al eens eerder over die koek-parabel gesproken. Men kan ze vinden in een gedrukte preek van prof. Hepp. Ik moge evenwel ds V. verwijzen naar de nieuwere exegese. Voor hem, die pas een heelen boom opzette over de exegese van „Waarheid en Vrede" is dat niet kwaad. Een goed middel tegen — eenzijdigheid.

Prof. Grosheide over promotierecht.

Prof. Grosheide zegt in „N.-H. Kbl.":

Voor eerst, de kwestie van het promotierecht van Kampen komt op de Synode aan de orde ingevolge opdracht van de vorige Synode, is het nu goed gezien er toch nog een voorstel over in te dienen, dat doet men toch met andere punten ook niet?

Naar mijn meening gebeurt dat herhaaldelijk. Nog in '36. Besloten was in '39 te doen rapporteeren over zelf-onderzoek. Niettemin kwam er nog nadien een voorstel Kuiper-Douma daarover in. Er zijn meer voorbeelden te noemen uit de geschiedenis der laatste decennien.